

Javaslat az
Alföldi Téglárium
Mezőtúri Helyi Értéktárba történő felvételéhez
Készítette: Szabó András
Mezőtúr, 2015.02.16.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Szabó András

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Szabó András

Levelezési cím: 5400, Mezőtúr, Túrkevei út 39.

Telefonszám: +36 20 214 47 56

E-mail cím: turandras@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Alföldi Téglárium**

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

agrár- és élelmiszergazdaság   egészség és életmód   épített környezet

ipari és műszaki megoldások   kulturális örökség   sport

természeti környezet   turizmus

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

5400, Mezőtúr, Petőfi Sándor utca 5.

4. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:
„Alföldi Téglárium” elnevezésű feliratos téglagyűjteménytár, amely állandó kiállítás formájában a nagyközönség részéről folyamatosan látogatható. A gyűjteménytár anyaga tematikailag két részre oszlik: Mezőtúr bélyeges téglák és az alföldi települések téglái, illetve Budapest és a Dunántúl feliratos téglái. Ennek megfelelően az anyag két teremben került elhelyezésre. A téglák polcrendszeren kerültek elhelyezésre, minden darab esetében feltüntettük a jellemzőket: monogram feloldása, település, évszám (ha van), leltári szám.

5. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

A téгла múltja egyidős a civilizációval. Az égetett téгла megjelenése volt a mérföldkő valamikor i.e. 3500 körül. A Kárpát-medencében a rómaiakhoz köthetően jelent meg, „téгла” szavunk is a latinból származik. A magyarok már a honfoglalás idején ismerték a téглаégetést, mely az államalapítás után egyházi, földesúri vagy városi privilégiummá vált. Ennek jelzését szolgálták a téglába nyomott évszámok, monogramok, címerek. Később a vidék városaiban a nagyipar egyetlen megjelenési formája éppen a téglagyár volt. Így történt ez Mezőtúron is, ahol a téглаégetés egyidős a település történetével. A környéken könnyen bányászható, jó minőségű agyag kedvező feltételeket biztosított az iparág fejlődéséhez. A téglagyártás birtok- és regáléjog volt 1860-ig, a 18. század második felétől már ismerünk név szerint is téglavető mestereket, illetve gyáriparosokat: a Kállay család, Wagner Márton, Bíró Kálmán, Mészáros Lajos, Szathmáry család, Csekő Lajos, Harkányi uradalom stb. Az ipari fejlődés hatására egyre több száraz-, szél- és gőzmalom, valamint magtár épült a helyi téglavetők termékeiből.

Az országos szintű „Monarchia” Bélyeges Téгла Gyűjtők Egyesülete határozott szándéka, hogy a Kárpát-medencében napjainkban fellelhető bélyeges téglák összessége bekerüljön a Nemzeti Értéktárba. Világszinten a legtöbb jelzett téгла a Kárpát-medencében található, a jelenlegi kutatások alapján 35-40 ezer darab lehet. Ezek közül jelenleg kb. 15 ezer téglabélyeg került megfejtésre.

Az Alföldi Téglárium Jász-Nagykun-Szolnok megye, mi több, az Alföld első ilyen jellegű állandó, nyilvános kiállítása, ahol 635 darab különböző bélyeges téгла tekinthető meg.

6. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

- *Bélyeges és monogramos téglák.* A „Monarchia” Bélyeges Téglagyűjtők Egyesülete kiadványa. Megjelenik 2007-től.
- KÁDÁR József: *Kőbányai téglagyárak.* Budapest, 2005.
- KÁDÁR József: *Óbudai téglagyárak.* Budapest, 2010.

7. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: